

[Gottschalck-Hansen.]

rundt om i landet om de tanker, han gør sig med hensyn til en eventuel udvidelse af undervisningspligten. Men det er nu engang sådan, at det er her i folketinget, at lovene vedtages, at beslutningerne træffes; dette er jo, som den højtærede statsminister i sin tid sagde, en arbejdsplads, og derfor mener vi fra konservativ side, det har sin meget store betydning, at undervisningsministeren netop fra dette sted redegør for sine tanker, her fanger bordet jo på en noget anden måde, i noget større grad, end ude i en mødevirksomhed. Dertil kommer, at vi også i det konservative folkeparti mener, det måtte være hensigtsmæssigt, om man foretog en principiel drøftelse af folkeskolens problemer, hvilket må blive en naturlig følgevirkning af spørgsmålet om undervisningspligten.

Danmark indtager jo i mange måder en særstilling med hensyn til undervisningen i den vestlige verden, ja, jeg kunne næsten sige i hele den civiliserede verden. Forholdet er dette, at vi her i Danmark jo ikke har nogen skolepligt, men derimod en undervisningspligt. Da grundlovens fædre i 1849 lavede vor første forfatning, blev det vedtaget, at der skulle være adgang til undervisning her i landet, at der skulle skabes mulighed for skolegang for ethvert barn her i landet, men ikke som en pligt; de forældre, der selv ville undervise deres børn, havde fuld frihed dertil. Dette blev i de første år praktiseret på den måde, at man inden for visse befolkningsgrupper, ikke mindst i landdistrikter og på herregårde, havde lærerinder og lærere, der virkede hjemme, og børnene blev undervist privat. Det kom også til udtryk i øvrigt inden for kongehuset, hvor man helt op til vor tid havde privat undervisning af den kongelige familie. I dag er dette en formalitet. Princippet er gentaget i den grundlov, som blev vedtaget i 1953, og hvori det i § 76 hedder, at

„Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.“

Dette er, som jeg før sagde, mere en formalitet end en realitet, da de børn, der i

dag undervises privat, kan tælles på få hænder. Forholdet er dette, at mellem 7 og 8 pct. af Danmarks børn frekventerer private skoler, men skoler, der er anerkendt, skoler, der er under offentligt tilsyn, og de 92-93 pct. af undervisningspligtige børn undervises i offentlige skoler. Jeg mener imidlertid, ligesom undervisningsministeren gav udtryk for det på sit Viborgmøde, at det er heldigt, at vi har den principielle holdning over for dette, at det stadig skal være frit, om man vil undervise sine børn selv, eller de skal frekventere skoler; denne særstilling kan vi godt holde til.

Et andet område, hvor Danmark indtager en egen position, er undervisningspligtens længde. Det er bemærkelsesværdigt, at vi i de europæiske lande, ja, faktisk også i andre lande end i Europa, i asiatiske og amerikanske områder, indtager en særstilling, hvad undervisningspligten angår. Med stor beredvillighed fra undervisningsministeriets økonomiske statistiske kontor har jeg fået tilstillet et materiale, der viser, at i England har man 10 års undervisningspligt, Tyskland, Japan, USA, Sverige og Czekoslovakiet har 9 år, Frankrig, Sovjet, Holland, Belgien, Schweiz, Italien og Jugoslavien har 8 år, Norge mellem 7 og 9 år, idet der er valgfrihed for kommunerne, Danmark 7 år og Spanien 6 år. Vi ligger altså i bund i så henseende. Dertil er at sige, at Frankrig i øjeblikket arbejder med et lovforslag om en udvidelse af undervisningspligten med yderligere 2 år til 10 år, Belgien og Schweiz yderligere 1 år til 9 og Norge til 9 år.

Det var med nogen undren, jeg bemærkede mig, at formanden for partiet venstre, der er præsident for det nordiske råd, efter et møde i Ebeltoft, hvor venstre drøftede disse spørgsmål, i en fjernsynsudsendelse advarede imod at skele til andre landes lovgivning med hensyn til undervisningspligten. Jeg troede netop, at man inden for Nordisk Råd i allerhøjeste grad skelede til i det mindste de nordiske landes lovgivning, og Sverige har jo 9 år, og Norge har i øjeblikket i stortinget fremlagt et lovforslag, som satser på at udvide over hele det norske rige undervisningspligten fra 7 til 9 år.

Vi mener i det konservative folkeparti, at vi ikke kan føle os trygge eller tilfredse med den nugældende ordning. Jeg vil gerne sige, at det er vor ufragvelige opfattelse,